

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nordiske Smaadigte

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nordiske Smaadigte", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 302. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1838_601-txt-shoot-idm12906.pdf (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Anmærkninger.

Sværdet Tirfing.

Denne Fortælling efter *Hervors Saga* (trykt i *Idunna*, Nyaarsgave for 1811) var den Første, hvori jeg stræbde at opfriske et oldnordisk Sagn, en Bestræbelse jeg ingenlunde anseer for spildt, skjøndt andre Sysler har hindret mig i at fortsætte den med Eftertryk, og da Sagnet selv er poetisk, har jeg længe ærgret mig lidt over den Stivhed, jeg gav det, ved en urimelig Efterligning af den gamle *Sagastil*. Ikke som om denne Stil i sig selv nu var mig mindre kjær og beundringsværdig end for tredive Aar siden, men fordi jeg snart følte og stedse klarere indsaae at saadanne Efterligninger af en meer eller mindre fremmed Stil, selv naar de lykkes allerbedst, er stive og døde, medens Alt hvad der falder os naturligt er livligt og flydende og derfor, med alle dets Feil, naturlige Læsere langt lettere og behageligere end det bedste Mosaik. Uagtet jeg derfor ingenlunde vil rose *min* fortællende Stil, som kunde behøvet megen Uddannelse og har næsten slet ingen faaet, troer jeg dog, Sagnet har vundet ved at oversættes deri, og jeg tør haabe Læsere vil i det Mindste finde Saameget vundet ved Omskrivningen, som der nu findes mere af det gamle, i sit Slags udmærkede Kvad om "Gaade-Kampen" mellem *Odin* (som Gjæst) og Kong *Hedrik*.

Vil Man ellers vide mine Tanker om Hervor-Sagnets mythiske Værd, da maa det søges andensteds,**Nordens Mythologi* (1832) S. 606. men det gaaer naturligviis med det *Nordiske* som med det *Græske* og ethvert andet *Billed-Sprog*, at det maa finde sig 304i at udtrykke allehaande efter Tid og Omstændigheder, og her spilles da paa Ligheden mellem det forhexede *Tirfing*, der altid maatte lædskes med Mandeblood, og den *Tydske Critik*, ei mindre dødsvanger i *Aandens Rige*, en Lignelse, der kun alt for godt lod sig gennemføre.

Pillegrimen og Korstoget.

Disse Smaastykker (ogsaa fra 1810) skulde kun været Forspil til en Poetisk Fremstilling af det store "*Korstog*," som dengang svævede saare tiltrækkende for mig; men skjøndt Man af min Haandbog i "*Middelalderens Historie*" kan see, jeg ingenlunde har tabt Begejstringen for dette Christenhedens "*Trojanske Tog*", saa staaer dog nu ethvert Konstaværk til Dets Ære for mig ligesom "*Tassos Jerusalem*" eller en "*Iliade* efter Homer." En ganske anden Sag er det med *Kæmpeviser* eller "*Kvidder*" om de enkelte store og forunderlige Bedrifter, som i mine Øine vilde være en stor Vinding, og som jeg i en ny Udgave af mine "*Krønike-Rim*" sagtens prøver min Lykke med, da Slægtens Storværk aldrig kan blive enten Smaa eller Store for kiært og anskueligt.

Nødskrig fra Kæmpehøien.

Dette Navn har jeg givet hvad der, i Følge med "*Prøverne af Saxo og Snorro*" kaldtes "*Mindesang paa Fædres Gravhøi*," deels fordi det ligner et *Skrig* mere end en *Sang*, og deels fordi det var mig selv langt meer nødvendigt end det var Fædrenes Ihukommelse nyttigt. Hvor treven jeg nemlig end har været til at troe det, kan jeg dog nu ikke længer dølgge for mig selv, at Oversættelsen af "*Saxo og Snorro*" hidtil har været saagodtsom 305overflødig, og vil neppe nogensinde gjøre Gavn Nok til at opveie de syv Aar, jeg næsten udelukkende anvendte og de Kræfter jeg tilsatte paa den og *Bjovulfs-Drapen*. Det var nemlig ingenlunde, som jeg meende, en stor Steen jeg væltede fra *Kæmpe-Begravelsen* og aabnede den dermed til ærefuld Opstandelse, nei, dertil hørde det levende, *mundtlige Ord* paa Modersmaalet, som ene kan vælte Stenen fra Hjertekulen, hvor *Kæmpe-Aanden* ligger begravet, saa her var det ganske simpelt mig selv, der sank ned i *Kæmpehøien*, ligesom "*Asmund*," drevet af det samme Sværmeri om Fostbroderskab i "*Liv og Død*," og lønnet derfor, ligesom han, saa det gjaldt mig selv hvad jeg sang i hans Navn:

¹ Hvad Under, at bleg jeg er vorden om Kind,

- I Grube, i Gru og i Kvalme,
For Gravlandets giftige dræbende Vind
Maa Ungdommens Roser vel falme,
Ja, mellem de Døde, i Gravmulmen skjult,
Hvert levende Øie maa vel vorde huult!
- 2 I feireste Huus er ei Fryd eller Mag
For Menneske-Afkom at finde,
Naar alt som den eenlige Spurv under Tag
I Tomhed Man sidder derinde,
Nei, ynkelig faren og stædt er den Mand,
Som vanker forladt i de Levendes Land!
- 3 Men jeg sad i Dybet, saa øde, saa tyst,
I Hulen, i Mulm og i Mørke,
Hvor Kvalmen saa lummer ompændte mit Bryst,
Og Ligluft fortæred min Styrke,
Der ene jeg sad, uden Haab eller Trøst,
Med Lyset berøvet al Øinenes Lyst!
- 4 306Desuden jeg havde en Kamp at bestaae,
En Dødskamp med isnende Kulde,
Det svart er i Kreds med de Døde at gaae,
Naar op de sig reise af Mulde,
Med *Asvid*, som reiste af Støvet sig brat,
Jeg brydes jo maatte i bælgmørke Nat!
- 5 Ei Rede dertil kan jeg vide og Skiel,
Hvordan der kom Liv i den Døde,
Hvorlunde hans Aand kunde vinde fra Hel,
Med Kraft til mig Kamp at afnøde,
Men skæmmes og blegne, det kan jeg forstaae,
I Dødninge-Hænder alt Levende maa!
- 6 Umættelig var han, den selvbudne Giæst,
Med Kløer som skarpeste Segle,
Først sled han og slugde min Hund og min Hest,
Og slog saa i mig sine Negle,
Ei Hud eller Kiød kunde der holde Stik,
Og fløiten et Øre i Flaningen gik!*Saxos Danmarks-Krønike I. 284.

Kunde jeg anvendt hine Ungdomsaar (1816—23) og de Kæmpe-Kræfter, jeg klarlig kan spore i Arbeidet, paa en *levende Virksomhed*, til at forplante og udbrede min historisk-poetiske Anskuelse af Menneske-Livet og Tidens Løb, da vilde jeg deraf høstet megen Glæde og mine Landsmænd Nytte; men da det, baade ved min egen og Andres Skyld, var umueligt, kan jeg ikke angre et Vovestykke, der, da det ved et stort Vidunder, løb taaleligt af, gjorde mig en heel Deel klogere, og det var et Trælle-Arbeide, som sagtens maatte gøres og kunde maaskee blevet opsat for længe, hvis jeg ikke havde taget det over Tvært. 307Jeg anmærker derfor det Urimelige, Dødsfarlige og Tidspildende, det for en Poetisk Natur var, med en philologisk og grammatikalsk Flid, som Man nok engang opdager, at ville blæse Liv i saa vanskelige Værker paa tre, allesammen for mig *døde* Sprog, kun for at undskylde min Gnavenhed, som en uundgaaelig Følge af mine velmeente men forvovne Misgreb, og for at pege paa *Grund-Vildfarelsen*, som jeg delte med alle *Nyaarstidens* Historiske Videnskabsmænd, den nemlig, at Man, ved at fordybe sig i Oldtiden, kunde og skulde gienføde dens Glands. Hvad jeg prøvede paa, kaldte Man Daarskab, fordi det ikke var den saakaldte "Classiske Tid" og især Keiser Augusti "Guld-Alder," men *Nordens* Hedenold og Middelalder, jeg stræbde at opmane, men, Et af To, var det dog meget rimeligere, baade at vore egne Fædre kunde opstaae i os, og at vi vilde være godt tjent dermed, end at vi reent kunde gaae ud af vort eget gode Skind og krybe i de Græske og Romerske Classikers, og vinde ved Byttet, saa *mod* den lærde Verden havde jeg aabenbar Ret og maatte derfor være seen til at troe, jeg dog ligefuldt i Grunden havde Uret, og ovenikjøbet den Skam at fældes af mine egne Vaaben, da Krebsgang til Fordeel er ligesaa umuelig paa Dansk og Norsk, som paa Græsk og Latin, og Nordiske *Penne* ligesaa udelige som de Tydske, til at *føre Ordet*, det levende, vingede Ord, som Pennen umuelig kan meer end *pege paa*. Kommer jeg til at skrive "*Nyaarstidens*" Historie, da vil jeg finde Leilighed nok til at vise baade Tidens og min Daarskab, men det nyttede naturligviis ikke, naar jeg skulde blive ene om den Klogskab, og jeg kan da kun spase med det, fordi jeg daglig klarere seer Bladet vende sig og tør haabe endnu at 308bidrage endeel til en sund Vurdering af Oldtiden, baade andre Hoved-Folks og vor egen, som vist nok baade er en *Livs-Kilde* og et *Lys-Stof*, kun Daarer foragte, men er begge Dele, ingenlunde i de *steendøde* Bøger, som trænge selv til al den *Oplivelse* og *Oplysning*, de kan faae, men i det store "Levnets-Løb" fra Slægt til Slægt, hvori det ene og samme Menneske og Folke-Liv gennemgaaer den samme

Til Sphinx og fra den saakaldte Vali-Magni.

Disse to Brudstykker af Staal-Handskerne, jeg engang (1815 og 16) trak i Takt med "*Jens Baggesen*," har jeg optaget, fordi de syndes mig at have noget, af Striden uafhængigt, poetisk Værd, men de burde dog maaskee været udeladte, da jeg allermindst kan tænke, mine *Norske* Læsere skulde være inde i, hvad selv de *Danske* vel er udenfor, og da jeg her slet ikke tør begynde paa at oplyse den ellers ganske mærkværdige Sammenhæng. Kun Saameget til den nødvendigeste Oplysning, at vel var det ingenlunde af Dreng-Kaadhed, jeg med mine "Rimelige Strøtanker" og "Gaade-Gjætningen" udæskede *Baggesen*, men det var dog sagtens mest af Overmod jeg saaledes paanødte ham mit Bekjendtskab, da jeg, af hans mere Spark end Sidehug i hans "Poetiske Epistler," tydelig nok kunde see, han kjendte mig ikke. Æventyret lykkedes for Resten til stor Forundring i Øieblikkets Læseverden, saa *Baggesen* og jeg blev virkelig saa vel bekjendte og forligte med hinanden, som det, efter Omstændighederne, paa nogen Maade var mueligt, men om derved enten for Nogen af os eller 309for vore Læsere var det Mindste vundet, finder Efterslægten det maaskee ikke engang værdt at tænke paa, og dog kan kun den afgjøre det.

Hvad der har bevæget mig til at optage Versene her er egenlig den *Livlighed* og *Velklang*, jeg fandt i dem, fornemmelig i Svaret paa Danfana-Brevet til den saakaldte Vali-Magni; thi disse Egenskaber gjør ikke blot, at Man med en Slags Fornøielse kan læse selv det Dunkleste, men er, efter min Forstand, ogsaa et sikkert Pant paa at der svævede noget Deiligt for Skjalden, skjøndt han hverken var istand til at klare det for sig eller for Læseren. Var derfor *Nordens* gamle *Billedsprog* ei blevet Nordboer fremmed i samme Grad som de gjorde sig fortrolige med den *Romerske Røvers*, da troer jeg, hverken Dette eller Noget af mine mythiske Kvad vilde trænge til Undskyldning, men nu vil maaskee selv den bedste være utilstrækkelig; thi det er den, at Mythe-Kvadet aabenbar falder baade mig naturligt og Modersmaalet hjemligt, og at jeg ved mine læselige Udsigter over Nordens Mythologi har gjort det saa nemt, som jeg kunde, at fornye Bekjendtskabet med det *Billedsprog*, *Nordens Aand* selv har skabt og vil derfor aldrig kunne vrage.* Da jeg ikke veed, om min "*Nordens Mythologi*" af 1832 er blevet mine *Norske* Læsere bekjendt, vil jeg gribe Leiligheden til at anbefale den. Den Mythe jeg her spiller paa, hører for Resten til de Bekjendteste i den ny Læseverden, da det er den, *Baggesen* i sine "*Ungdomsarbejder*" behandlede som en "Comisk Fortælling" om "Poesiens Oprindelse," og hvad mit Svar dreier sig om, seer Man strax, er det Spørgsmaal, hvorvidt *Baggesen* nu, som han lod, vilde tage det *alvorligt* med *Nordens* 310*Myther* og med en Anvendelse af Poesien, der var dens ægte Oprindelse værdig? Nornen synes imidlertid at have gjækkedes lidt med os Begge ved denne Leilighed, thi Mythen om "Gunløde" er aabenbar en oldnordisk Forestilling om *Æsthetikens* og *Konst-Poesiens* Oprindelse, som Ingen vel havde mindre Lyst til at gjøre latterlig end *Baggesen*, og heller Ingen mindre Sind til at ophøie end jeg, saa vi narrede os begge To selv. Havde vi derimod byttet Rolle, vilde begge Dele faldet meget naturligere, og vi havde Begge havt Ret: jeg i at spase med vor *Oltids Konst-Poesi* (det *Islandske* Skjaldskab) og han i at spaae om *Storværk* af Fremtidens *Nordiske Konst-Poesi*, som virkelig er opsteget til eller optaget af Kæmpe-Aanden og vil sikkert færdes og virke derefter. Da det imidlertid kan være Læseverdenen ligegyldigt, hvad de Karle hedde, der holdt paa Pennen, vil den kunne have samme Nytte og Fornøielse af Stykkerne, som om de var kommet fra den rette Haand, og har ovenikjøbet det Moerskab at kunne lee lidt paa vor Bekostning.

Bruneborg-Slaget med Efterklang.

Kæmpevisen selv om Kong *Adelstans* berømte Seier over et frygteligt Forbund af den *Skotske* Konge med den "*Norske*" og mange Vikinger, er taget af *Sachse-Krøniken* og trykt i *Dannevirke*, et glemt Tidsskrift, hvori jeg engang (1816—17) begravede endeel Toner og Tanker, som ikke alle fortjene deres tunge Skæbne. Kæmpevisen er dog alt for en Tid siden smuttet op af Graven, og Efterklangen syndes mig, som en Selvbetragtning i Ensomheden, der flyder godt, burde nu gjøre Selskab.

Saga og Lysalfen.

Dette lille Kvæk om den forestaaende Folke-Vækkelse og Opstandelse, hver i sin gamle Aand, er Alt hvad jeg fandt brugeligt af et langt Æventyr i *Dannevirke*, som jeg troer hedde "Ragnaroke," thi vel kunde det Hele vist være ganske morsomt for Læsere, i Et og Alt som jeg er selv, men da jeg har tabt baade Haabet om at kunne og Lysten til at ville forplante mig paa den Maade, overlader jeg helst til Andre at pille ud, hvad der huer dem.

Versene af Heimskringle.

Af disse Vers har jeg valgt en Slump, maaskee vel stor, deels fordi det morede mig at see ligesom en lille *Norsk Rim-Krønike* falde ned fra Skyerne eller dukke op af Havet, og deels fordi jeg tænker, mine *Norske* Læsere kjende kun faa af dem og vil dog naturlig være vel stemte for en Krands, hvortil Blomsterne voxde trindt i Norges Dale i Rigets to glimrende Aarhundrede (900—1100). Om min Maade at oversætte eller efterligne gamle og da især *Islandske* Vers og Viser paa, har jeg i sin Tid klamredes noksom med de Lærde, og vil kun simpelt bemærke, at lade Versene sig kun godt læse og gjøre Forestillingen om de længst henrundne Tider og Bedrifterne i dem, mere lys og livlig, da har Man vel ikke stort at takke men dog endnu mindre at udhutte mig for, da jeg altid har sagt, *kun det* var mit Øiemed, medens jeg gjerne overlader Andre Æren baade for bogstavelig Troskab og prosodisk Konst. Duer Versene derimod til ingen Ting, da er jeg at laste, og naturligviis mere saa, jo bedre de var, jeg havde misforstaaet eller forkvaklet, men da Ingen har angrebet fra denne Side, finder jeg alt Forsvar overflødig.

312For Resten veed Man nok, jeg sætter ikke synderlig *poetisk* Priis paa de *Islandske* Skjaldevers, saa jeg troer selv, Omplantningen har kostet meget mere Umage end den er værd, men Noget, som duer, finder Man dog immer, og Gjennemlæsningen fandt jeg saa let, at den kan betales med Lidt; medens alle de *Islandske* Vers her aabenbar tjene til at sætte den *Norske* Hakons-Drape og Skalda-*Spilderen* i det allerfordelagtigste Lys.

Til Bylow paa Sanderumgaard.

Denne "*Tilegnelse*" kan vel ikke hos mine *Norske* Læsere vente samme Deeltagelse, som hos de *Danske*, der veed, at *Bylow* ikke blot paa en god Maade tvang mig til at oversætte *Bjovulfs-Drapen*, men var i mange Aar næsten den eneste Privat-Mand iblandt Os, der havde Noget tilovers for Understøttelse af Konst og Vidskab; men hvis de kjende *Bjovulfs-Drapen* *Den er udkommet i Kjøbenhavn 1820. er jeg dog vis paa, de nødig vilde undvære den, og kjende de den ikke, vil de ved denne Leilighed kunne gjøre et nyt Bekjendtskab, de ikke vil fortryde. Naar jeg nemlig nu ærgrer mig lidt over den Tid og Kraft, jeg bortødslede paa dette *Angelsachsiske Heltedigt*, da er det kun, fordi jeg troer, det kunde blevet ligesaagodt og maaskee bedre til *sit Brug*, uden synderlig Umage; thi ellers vilde jeg ansee Alt hvad Man kunde overkomme for velanvendt paa et Heltedigt, der i det Mindste har *det* tilfælles med de *Homeriske*, at det godt et tusind Aar kan more baade Børn og gamle Folk, om ikke just i hele Verden, saa dog i *Norden*.
